

EL MISSATGE DEL SOLDAT JULIÁN CARRILLO

Una inscripció mural de la guerra civil de
1936-39 recuperada a la Vall d'Uixó

Nel·lo Navarro (Periodista)

Testimonis del
passat

La gran ofensiva iniciada cap a València a partir del 14 d'abril de 1938 per les tropes sublevades del general Francisco Franco -data en que arribaren a Vinaròs i partiren en dos el territori lleial a la II República- va situar la localitat de la Vall d'Uixó (Castelló, Plana Baixa) en primera línia de foc a partir de l'estiu d'aquell any. Aquesta situació es va mantindre més o menys estable fins al final del conflicte armat a l'abril de 1939. Durant tot aquest temps els militars sublevants es situaren al Nord-Oest de la població, front a les tropes republicanes que varen defensar, amb èxit, el poble i la resta del terme fins a la capitulació definitiva de l'Exèrcit Popular.

La presència del front de guerra ha deixat abundants restes arquitectònics dels dos exèrcits en contesa per tot arreu del terme municipal i el recinte urbà de la Vall d'Uixó. Es freqüent trobar restes de materials de guerra que, en acabar el conflicte, quedaren abandonats a les posicions que havien ocupat els militars i als paratges on s'havien produït els combats. Tambè, de tant en tant, en algun búnquer mig cobert per la vegetació o sobre les parets d'una casa, s'hi troben inscripcions deixades per algun d'aquells soldats que es veren engolits per la voràgine de la guerra. El cas que ens ocupa és l'estudi d'una d'aquestes inscripcions.

El text

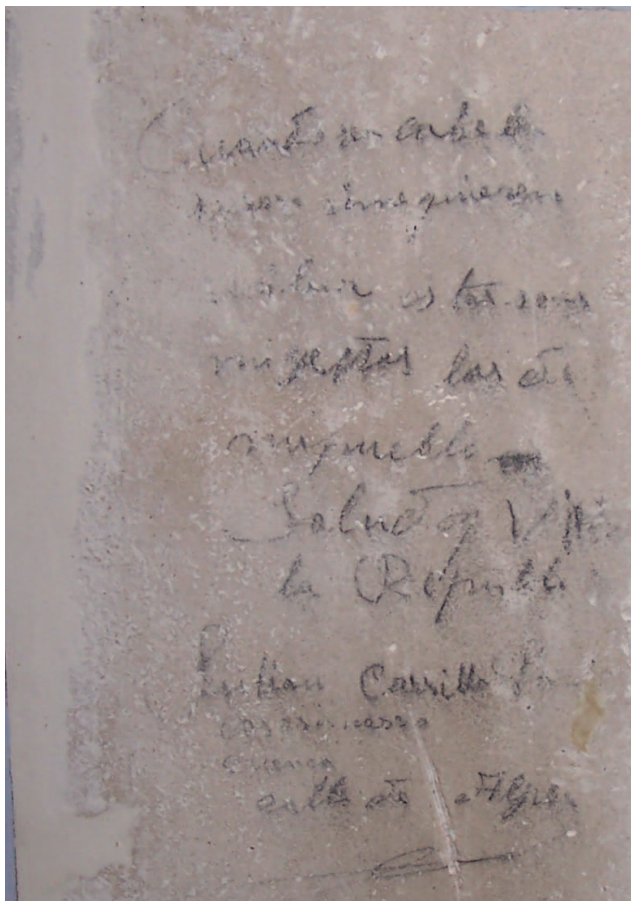
En el transcurs d'unes obres de rehabilitació parcial de l'immoble nº 14 del carrer de Nules d'aquesta localitat de la Plana Baixa va quedar al descobert vora la porta de la balconada del primer pis part d'un text, escrit amb llapissera de grafit de color negre directament sobre el lluït d'algeps de la paret on s'hi podia

llegir *Salud y Viva / la Republica*.

Una inspecció del registre escrit deixava clar que continuava sota la costra de pintura a la calç que cobria el mur. Aquesta coberta

de calç, degut a la humitat de la pròpia paret de pedra i algeps, es trobava practicamente solta i va resultar relativament fàcil deixar al descobert, això sí amb molta cura i paciència, la resta del text de la inscripció sense causar-li cap dany.

Escrit com ja s'ha dit amb llapissera de grafit negre sobre els algeps, el registre -que els propietaris de l'immoble s'han encarregat de conservar íntegre- ocupa un espai de 13 centímetres d'amplaria per 50 centímetres d'alçada i s'inicia a 1,29 metres del sostre. Malgrat que algunes paraules estan parcialment esborrades o embrutades, s'ha pogut completar la següent transcripció del text:

Fragment de grafit de l'època

Foto: N. Navarro

Quando sea cabe la / guerra sime quieren / escribir estas son / mis señas las de / mi pueblo / Salud y Viva / la Republica / Julian Carrillo Leal / Casasimarro / Cuenca / Calle de ¿Alpar? / Queapresta / do servicios / durante la / guerra / en la 75 Brigada / mista 300 Bata / llon 4ª Compañia / Base Turia / N 1 / Ejército de / Lebante / el Ejercito / de la Victoria.

Una volta efectuada una elemental correcció ortogràfica i gramatical del registre, el text que en resulta és aquest:

Quando se acabe la guerra, si me quieren escribir, estas son mis señas, las de mi pueblo.

Salud y viva la República.

Julián Carrillo Leal. Casasimarro, Cuenca. Calle de ¿Alpar?. Que ha prestado servicios durante la guerra en la 75 Brigada Mixta, 300 batallón, 4ª compañía. Base Turia Nº 1. Ejército de Levante, el ejército de la victoria.

El missatge es pot llegir clarament, excepció feta del nom del carrer que, en estar parcialment esborrat i embrutat, presenta dificultats en la seua identificació, tot i que s'han consultat plànols actuals de la citada localitat de Casasimarro.

El text escrit per Julián Carrillo Leal és evident que va dirigit a aquelles persones que durant la guerra eren propietaris de l'immoble on s'ha trobat. Per algun motiu que desconecem aquest soldat de l'exèrcit republicà en abandonar el poble de la Vall d'Uixó es va identificar davant dels propietaris de la casa que ell, i probablement altres companys d'armes, havien ocupat durant els darrers nou mesos de conflicte armat.

Al marge d'aquesta anècdota que mai no aclarirem, el text aporta dades interessants, ja que ens deixa ben clar quina brigada mixta de l'Exèrcit Popular i, més encara, quin batalló es va encarregar de defensar el sector republicà a la zona de la Vall d'Uixó dels atacs de les tropes franquistes.

75 Brigada Mixta

Esta informació ha estat contrastada en diverses fonts i, en efecte, la 75 Brigada Mixta, procedent del front de Madrid, es va desplegar el 6 de juliol de 1938 a l'Oest, Nord i Est de la Vall d'Uixó, fortificant una línia que es pot considerar com l'avantguarda de la Línia XYZ o Línia Matallana que defensava la ciutat de València. Esta brigada estava integrada en la 15 Divisió de l'Exèrcit Popular i posteriorment es va enquadrar en la 49 Divisió. La formaven els batallons nº 297, 298, 299 i 300 i el seu comandant va ser Valentín

López Aparicio. Un capità del 297 batalló, Nicanor de la Cruz Castro, va exercir durant el temps que ocuparen la Vall d'Uixó el càrrec de comandant militar de la població.

La 75 Brigada Mixta va estar per tant des de juliol de 1938 fins a l'abril de 1939 en primera línia de foc. Va participar en la defensa del castell de la Vilavella els dies 5 i 6 de juliol, que acabaren perdent. El 31 de desembre del mateix any defensaren i perderen també el castell de la Vall d'Uixó en una de les darreres accions ofensives de l'exèrcit franquista en aquesta zona del front.

Julián Carrillo Leal va ser un de tants joves arrossegats, voluntàriament o per lleva, per la guerra civil de 1936. El fet de deixar aquesta inscripció del seu puny i lletra ha fet que ara, en recuperar-la, deixi de ser

un soldat anònim, però esbrinar si va sobreviure o no a la guerra i, en aquest darrer cas, quina va ser la seua vida a partir d'aquell moment, és tasca per a un altre treball.

Insígnia de la 75 Brigada Mixta
Foto: N. Navarro

BIBLIOGRAFIA:

- *Balas Rojas* (1938). Revista editada per la 75 Brigada Mixta. Exemplars nº 23, 24 i 27. Originals del Centro de Documentación de la Memoria Histórica.
- MALLECH SANZ, Carlos (2008): "La toma del castillo de la Vall d'Uixó durante la Guerra Civil Española (1936-1939)" *Orleyl* nº 5. Associació Arqueològica de la Vall d'Uixó.
- MARTINEZ BANDE, José Manuel (1977): *La ofensiva sobre Valencia*. Editorial San Martín. Madrid. Monografías de la Guerra de España, nº 12.
- RODRIGUEZ-GERSCHWITZ, Carmen (2011): *Miguel Clemente Cervantes*. Arráez Editores, Mojácar.